

Commissiedebat Elektriciteitsnet, energie-infrastructuur & RES

Inbreng IPO, VNG en Unie van Waterschappen

Op 9 maart debatteert u met de minister van EZK over Elektriciteitsnet, energie-infrastructuur & RES. Graag geven provincies, waterschappen en gemeenten daarbij een aantal punten mee voor het debat.

REGIONALE ENERGIE STRATEGIEËN GEVEN INVULLING AAN DE NODIGE VERSNELLING

Verzilveren van de ambities uit de vastgestelde RES'en. Een werkgroep onder leiding van Greetje Bos heeft in december het advies 'Bouwen aan de brug, terwijl we er overheen lopen' uitgebracht, dat duidelijk maakt welke randvoorwaarden nodig zijn om de ambities van de vastgestelde RESsen te kunnen realiseren.

Er moet veel gebeuren: oplossen van netcongestie, elkaar houden aan gemaakte afspraken, investeren in begrip en acceptatie, het verdelen van lusten en lasten, lange termijn sturing mogelijk maken door investeringsbereidheid te faciliteren en integrale samenwerking voor een goede en versnelde inpassing in de ruimtelijke puzzel.

De RES'en zijn tot stand gekomen met inbreng van bewoners, bedrijven en instellingen. We hechten er daarom veel waarde aan dat deze plannen kunnen worden gerealiseerd en dat hard wordt gewerkt aan de invulling van die randvoorwaarden. Daarbij hoort ook het afschaffen van het plafond van 35 TWh voor de SDE-subsidie, in lijn met motie Bontenbal en het voornemen van minister Jetten op dat vlak.

Het beschermen van omwonenden van windturbines is van groot belang. Wij zijn van mening dat hinder voor omwonenden zo veel mogelijk moet worden voorkomen met een goede wetenschappelijke onderbouwing zoals dat ook gebeurt bij andere bronnen van hinder. Vaste afstandsnormen zijn daarvoor niet geschikt omdat de geluidsproductie afhankelijk is van het type turbine en omdat de overdracht van geluid, trillingen en slagschaduw afhankelijk is van omgevingsfactoren zoals begroeiing en bebouwing. Verder geldt dat via operationale regimes (rotorbladen in andere stand bij bepaalde windrichting/sterkte) de geluidsproductie kan worden beperkt – iets dat vergunningstechnisch te regelen is. Daarom is het nodig om voor iedere situatie te berekenen bij welke afstand de gewenste bescherming aan inwoners kan worden gegarandeerd op een zodanige manier dat het de klimaatdoelstellingen niet onmogelijk maakt, dat het innovatie van stillere windmolens niet belemmert en dat maatwerk in verschillende fysieke omgevingen mogelijk blijft. Tijdelijke normen op dit vlak zijn voor ons niet acceptabel: wij willen dat we als overheden consistent en voorspelbaar zijn voor onze inwoners en ondernemers. Daarom vragen we geduld van uw Kamer. Er wordt door het ministerie in nauwe samenwerking met de medeoverheden nu onderzoek gedaan. Dat gebeurt zorgvuldig en er wordt goede voortgang geboekt. In de tussentijd volstaat – voor zover vergunningverlening nu aan de orde is – maatwerk.

Wij roepen de Kamer op om maatwerk onderdeel te laten zijn van de normering die hiervoor gaat worden vastgesteld en nu geen tussentijdse maatregelen te nemen.

Multifunctioneel gebruik van zonnevelden is gewenst. Wij begrijpen dat voor "zon op land" een vorm van regulering gewenst is. Echter: het kunnen realiseren van de zonnevelden in de zoekgebieden die elke RES-regio inmiddels heeft vastgesteld, is voor ons het uitgangspunt. Provincies, gemeenten en RES-regio's sturen hier al op met de voorkeursvolgorde zon, het huidige ruimtelijk instrumentarium is hiervoor goed ingericht. Hieraan morrelen is als het aanpassen van spelregels tijdens de wedstrijd. Er moet voldoende ruimte blijven voor situatie specifiek maatwerk voor de medeoverheden om slimme keuzes te maken.

Wij roepen de Kamer op om hier bij de uitwerking van normering rekening mee te houden.

GROTE MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN VRAGEN OM VERSNELLING ENERGIE-INFRASTRUCTUUR

Het versnellen van de aanleg van energie-infrastructuur is cruciaal voor de energietransitie, woningbouw, bedrijvigheid én mobiliteit. Het slimmer en flexibeler omgaan met de netten en de manier waarop we energie produceren en gebruiken (incl. proactieve ruimtelijke en temporele planning en integrale programmering) is essentieel. Zoals lokaal het aanbod en vraag bij elkaar brengen en het combineren van zon en wind projecten. Rijk, decentrale overheden en netbeheerders werken hiervoor in diverse trajecten samen: o.a. in het landelijk actieprogramma netcapaciteit (LAN) en bij de totstandkoming van nationale en provinciale Meerjaren Investeringsprogramma's Energie en Klimaat (MIEK). Naast het versnellen van projecten en het beperken van de netbelasting via flex-opties (batterijopslag, energy-hubs) wordt in al die sporen ook gewerkt aan het wegnemen van financiële en juridische barrières. Bij het maken van wijkuitvoeringsplannen krijgen gemeenten een zwaardere rol in het faciliteren van een integraal warmte-, elektriciteit- en opslagsysteem voor de woningen, voor MKB en mobiliteit. Dit heeft ruimtelijke, juridische en financiële consequenties. Dit bevestigt de noodzaak om collectieve warmteoplossingen te realiseren, om te voorkomen dat de individuele elektrificatie ervoor zorgt dat er een onevenredige belasting wordt gelegd op het laagspanningsnet en collectieve oplossingen voor een wijk onhaalbaar maken, zoals beschreven in het PBL-rapport "besturen in het begin van de warmtetransitie".

Het is nodig om daar nu acties op te zetten, voor de korte termijn door sneller te werken en sterker te sturen, en voor de lange termijn door nu al voortvarend in te zetten op nieuwe warmtenetten omdat die geen belasting vormen voor de elektriciteitsnetten. Daarvoor is het o.a. nodig dat de Wet Collectieve Warmtevoorziening snel wordt aangenomen.

Wij roepen de Kamer op om voorstellen te omarmen die bijdragen aan het beperken van piekbelastingen op alle netvlakken.

Afhandelen beroepszaken na vergunningverlening duurt lang. Diverse projecten dreigen te sneuvelen door trage juridische afhandeling bij de Raad van State. Tegen die tijd is soms de subsidiebeschikking al verlopen. Verlenging van de subsidietermijn SDE++ en snellere behandeling van procedures (meer capaciteit en prioriteit) bij de RvS helpen hierbij. We roepen de Kamer op om hiervoor te pleiten bij het kabinet

De waterschappen willen aquathermieprojecten versnellen. Uit onderzoek blijkt dat oppervlaktewater kan voorzien in een significant deel van de vraag naar warmte- en koelte. Deze potentie komt nog onvoldoende tot ontwikkeling, voornamelijk door de rol en manier van financiering van Rijkswaterstaat en de waterschappen. We vragen hier aandacht voor en op korte termijn additionele financiering voor de waterschappen voor deze opgave. Want juist dit zijn projecten met weinig impact op de omgeving en ze kunnen -net als geothermie - een bijdrage leveren aan de warmtetransitie én aan het ontlasten van de elektriciteitsnetten. De aard van aquathermie projecten laat het beperkt toe om dit te betalen uit de waterschapsbelastingen. Ook is Rijkswaterstaat vaak nog terughoudend met het toestaan van aquathermieprojecten vanwege de waterkwaliteit. We roepen de Kamer op om het kabinet te vragen hiervoor 2 miljoen euro per jaar gedurende 3 jaar beschikbaar te stellen voor de waterschappen en om het kabinet te verzoeken belemmeringen voor aquathermieprojecten weg te nemen.